

Révszek

A BMSZKI dolgozóinak lapja

2006. április – IV. évfolyam 2. szám

Jelenj meg!

„Jobbra, a hatalmas fa törzsét nem érem át. A fa mögött drótkerítés fog közre egy kékesszürke betonalapzaton álló 3x3 méteres fémdobozt. A doboz körül néhány csenevész bokor küzd az életben maradásért. Egy autónyi távolságra a fától dobozszerű vörös tégláépület ablakok nélkül. Lakatokkal lezárt vasrácsok mögött lamellás szellőztető ajtók. Funkcióját nem ismerem.

Bal oldalon, a második épületsor előtt különböző csövek nőnek ki a földből. Elektromos vezetékek megszámlálhatatlan szövedéke fut a két épületsor között. Vastag alumínium cső ezekre merőlegesen az épületen halad. Jobbra kis ablakokkal és vasajtóval 2x2 méteres tégláépület sátor tetővel. A tetőn lemezbontás. Mögötte lépcső vezet egy lakattal lezárt vasajtóhoz. A lépcső és az alatta lévő ajtó előtti tér tele van mindenféle szeméttel: zacskókkal, flakonokkal, ruhákkal. Minden olyan dologgal, ami emberből és állatból alulfelül távozik.

Megérkeztem.”

Heimné Kelemen Klára: Útban munkahelyem felé – 12. oldal

Szépítő

Lassan haladt hazafelé az alkonyi fényben. Még mindig nem tudta mit fog adni Tigrisnek ajándékba, és már közel volt a napnyugta.

Ahogy közeledett a tisztáshoz, egy szederbokor mellett haladt el. Korai termés volt, néhány szem már szépen meg is érett. Macink letelepedett a bokor tövében, és már szájában érezte a gyümölcs finom ízét. Mielőtt azonban bekapta volna az első falatot, elgondolkodott.

Valószínűleg ez az első néhány szem szeder az idei évben. Ízüik még nem közelítheti meg a nyári nap által érlelteket, de az a tény, hogy elsőként érték meg, nagyon különlegessé tették őket. Tehát nem kaphatja más őket, csak egy igazán különleges barát. Tigris!

AlvóMaci boldogan felkiáltott. Megtalálta Tigris ajándékát! Amilyen óvatosan csak tudta, markába gyűjtötte a terméseket. Ezután vigyázva, nehogy összetörje őket, szaladni kezdett barátja barlangja felé.

Szabó Havaska Réka: Az ajándék – 14. oldal

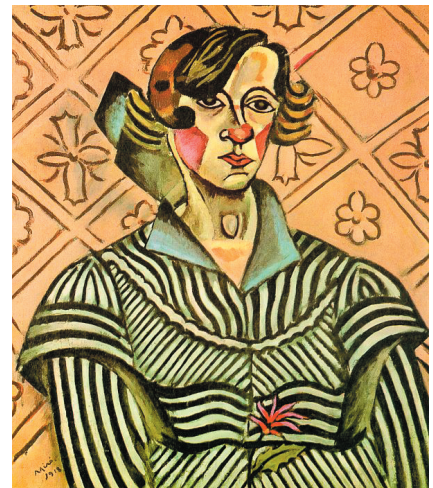
Ez + Az

„Lepke, a böghordozó hajnaltájban az összekötő vasúti híd tájékán bandukolt, mert azzal a célzattal indult neki a téli éjszakának, hogy valahogy, valamiképpen elemésztie magát. Miért? Mert a sánta kontrás – az a ragyabunkó – kétszer pofon vágta Lepkét a kávéházban, hol nemcsak a bandabeli, de idegen muzsikások is látták az esetet. Valami rongyos cigány – valami olyan vályogvetőféle – mindjárt felkiáltott:

– Ne te, ne. Csak a fejét, hogy, meg ne sántuljon.

A pofonok nem fájtak annyira, mint az idegen cigánynak ez a megjegyzése. Mi lesz már a világból? Mindenféle rongyos, faluvégi cigánynak, éhes vályogvetőnek szabad beleszólása leszen Lepke dolgaiba? A düh fojtogatta az öreg böghordozó torkát, és emiatt felelni sem tudott a gúnyosan hahotázó idegen cigánynak, csak kifordult a kávéház ajtaján, mert attól ‘félt, hogy elsírja magát. Aztán neki az éjszakának, neki a Dunának, neki a halálnak... Ilyenformán került Lepke, tiszavázsonyi születésű, ötvenhárom esztendő, özvegy, tizenhat gyerek apja, böghordozással foglalkozó férfiú az összekötő vasúti híd tájékára.”

Budai Erzsébeth: A magyarországi cigánység története – 3. oldal

E havi számunkat Joan Miro néhány képe illusztrálja
(www.cgfa.sunsite.dk)

Tartalom

EZ+AZ

Budai Erzsébeth: A magyarországi cigányság rövid története 3. o.

Krúdy Gyula: A böggő itt marad 4. o.

Szenczi Tóth Károly: Testközelben 7. o.

IMR Pályázati felhívás: volt állami gondozottak lakáshoz jutásának támogatása 8. o.

IMR Mi mennyi 2006-ban? 9. o.

A lélek rezdülései

dr. Molnár Gábor — Pándi Tiborné: Családon belüli erőszak és konfliktuskezelés 10. o.

Jelenj meg!

Heimné Kelemen Klára: Útban a munkahelyem felé 12. o.

IMR Meghívó konferenciára 13. o.

Szépítő

Szabó Havaska Réka: Az ajándék 14. o.

In Medias Res

dr. Sasvári Andrea: Jogi tanácsadás témái 16. o.

Révészek

A BMSZKI dolgozóinak lapja

Megjelenik kéthavonta

Kiadja: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

1134 Budapest, Dózsa György út 152.,

telefon: 06-1-320-3095, fax: 06-1320-3097

Felelős kiadó: Pelle József

Tördelőszerkesztő: Vida Judith

Korrektor: Oláh Judit

A szerkesztőség további tagjai: Budai Erzsébeth - Dávid Zoltán -

Horváth Ágnes - Keserű Zsolt - Kuharszky Tímea - Lengyel Krisztina -

Pándi Tiborné Ani - Oláh Judit - Preszl Éva

EZ+AZ

EZ egy lehetőség arra, hogy leírd a gondolataidat, véleményedet munkádról, tapasztalataidról, érdekes és hasznos hírekről.

AZtán meglátjuk.

Rovatvezető: Dávid Zoltán
Váltó-Ház

A magyarországi cigányság rövid története

Mindig azt hittem magamról, hogy előítélet-mentesen gondolkodom, egészen addig az esetig, amikor egy cigány fiatal nővel nem laktam a Főiskolai kollégiumunk lakóegységébe. Nagyon kedveltük egymást, de a lány az étkezések alkalmával rendszeresen az asztalra rakta a ráógumiját. Először csak néztem, és nem értettem, hogy tud így étkezni.

Ez az eset másodszor, harmadszor is így történt. Egy idő után nem bírtam megállni szó nélkül és elmondtam neki, hogy engem nagyon zavar, sőt frusztrál, amikor látom, hogy a ráógumiját odarakja az asztalra, ahol utána mi (több lakótársammal) étkezünk. Úgy tett, mintha nem értette volna, hogy mit akarok mondani.

A legközelebbi alkalommal (éppen reggeliztem), ő éppen vasalta a ruháját az előadásra, és megint megtörtént: odarakta a ráógumiját az asztalterítőre. Nagyon tapintatosan próbáltam utalni arra, hogy megint előfordult az eset és ez engem zavar. Ekkor hirtelen indulatból (magam is meglepődtem, hogy abból a pici, finom beszédű lányból így kitört az indulat) el kezdett velem ingerültem kiabálni, hogy én nem vagyok tekintettel az ő életére, szokásaira. Ekkor döbbsentem rá, hogy mennyire nem ismerem ezt a kultúrát. Felmerült bennem, hogy nehezebben tolerálom lakótársam eltérő életvitelét és ezzel kapcsolatos szokásait. Ez összefügghet azzal, hogy nem igazán ismerem a cigány emberek kulturális szokásait, sőt, szinte tudatlan vagyok.

Azóta is erőteljesen érdekelnek a cigány kultúra sajátosságai.

A cigányok, az eddigi kutatások szerint nagyobb számban a X. században, az iszlám hódítók elől menekülve hagyták el őshazájukat, Észak-Indiát. Őshazájuk elhagyása után hosszabb ideig tartózkodtak Perzsiában és Görögországban, amire nyelvi adatokból lehet következtetni. Feltételezhető, hogy a cigányok Indiából való elvándorlása nem egy szakaszban történt, s az első csoportok már jóval korábban elindultak.¹ A cigányok Európában való felbukkanását az egyik legelső róluk szóló híradás, egy Athosz-hegyi szerzetes feljegyzése, így örökíti meg: „Lovagoltak, vagy gyalogoltak, színpompás ruhákat viseltek, gazdagon öltözködtek. Idomított medvéket és majmokat vezettek magukkal. Babonás félelmet keltettek mindenki-ben, és ugyanakkor kíváncsiságot is. Kitűnő kézművesek, zenészek, jósok és kereskedők voltak.”²

A Balkánra két irányból érkeztek: Perzsia felől Örményországon keresztül, illetve Egyiptom és a Közel-Kelet irányából, szaracén áruszállító hajókkal. A Tigris-folyó deltájában elterülő köztársaság lakói, a szaracénok a nevezett térség legismertebb kereskedői közé tartoztak a középkorban. Érdekes összevetésre ad lehetőséget

a köztársaság nevének, és a xoraxane („török”) cigányok nevének hasonlósága. A „jiftosz”, „gitáno”, „gitán”, „gypsy” elnevezésük is egyrészt onnan származik, hogy a szaracénokkal azonosították őket. Másrészt onnan, hogy a cigányok is azt terjesztették magukról: „Kis-Egyiptomból” érkeztek és Rómába kell menniük, hogy őseik bűnéért vezekeljenek.³

A „cigány” elnevezés eredetére vonatkozóan több magyarázat is él. Feltételezik, hogy a cigányság Görögországban ahhoz a vallási szektához csatlakozott, amely Simon mágus tanait hirdette és szektán kívüliekkel nem érintkezett. A szekta tagjainak „athingani” (érinthesetlen) volt a neve, s úgy vélik, a cigányok azóta viselik ezt népnévként. Más magyarázatok szerint az „athingani” vasmunkást jelent; de – egyéb értelmezések mellett – azt sem tartják teljesen kizárhatónak, hogy a szó az „Athén” városnévhez kapcsolódik.⁴

A magukat „vándorvezeklőknek” nevező cigánykaravánok sorsa iránt az európai országok csak rövid ideig tanúsítottak jóindulatot. Az 1422-ben egyházi cigányellenesség az évek során odáig fokozódott, hogy valóságos hajtóvadászatokat indítottak ellenük.

Az egyház istentagadó, veszélyes varázslóknak tartotta őket, s ez a szemlélet aztán áterjedt Közép- és Nyugat-Európára is, ahová számos csoportjuk eljutott a XV. századtól kezdve.

I. Maximilián német császár 1500-ban a cigányokat törvényen kívül helyezte, aminek folytán bárki elfoghathatta és megölhette őket. Angliában, Erzsébet királynő uralkodása idején 18000 cigányt akasztottak föl, csupán a származása miatt. I. Frigyes Vilmos porosz király 1725-ben olyan rendeletet adott ki, amely szerint a birodalom területén kézre került cigány férfiakat és nőket bírósági eljárás nélkül azonnal ki kell végezni.

Az öldöklésekbe torkolló határtalan cigányellenességet feltehetően az váltotta ki, hogy az országról országra vonuló vándor cigány karavánok erkölcsi felfogása az élelemszerzés minden módját megengedte, ebből következően a cigányok nem tisztelték a magántulajdont, s az életfelfogásuk is ingerlően különbözött a keresztény normákat követő társadalmak életfelfogásától.

Bár effajta ellenérzések már előzőleg is, más Európába érkező néppel szemben is megfogalmazhatóak vol-

tak, ilyen megmagyarázhatatlan gyűlölködő elutasítás csak a cigányság esetében alakult ki.

A IX. században megjelenő, nomadizáló életmódot folytató pogány magyarok, mint a kelet felől érkező nomád népek általában, hasonló erkölcsi felfogással rendelkeztek. Nagyon lényeges különbség azonban, hogy amíg a pogány magyarok útjai, „kalandozásai” gyakorlatilag rabló hadjáratok voltak, amelyeknek során – a korabeli feljegyzések szerint – gyilkoltak, fosztogattak, addig a cigányság soha nem viselt hadat egyetlen nép ellen sem. A karavánzó cigányok eltulajdonításai, főleg élelemlopások, a vándormesterséget űző személyek (jósok, zenészek, rézűstkészítők, kovácsok stb.) mindennapi létének fenntartását szolgáló egyéni akciók voltak. Ezek előítéletes bizalmatlanságot váltottak ki, természetesen, jogosan. De az előítéletek következményei a cselekedetekhez képest aránytalanul súlyosak voltak.

A cigánysággal kapcsolatos, a kezdetekben kialakult negatív nézetek máig tartóan determinálták a mindenkori környezetük hozzájuk való viszonyát. A cigányokkal szembeni ellenséges magatartás indokoltságát különféle bűncselekmények nekik tulajdonításával próbálták igazolni. Gyermekrablással, kémkedéssel, az

eretnység terjesztésével vádolták meg őket, hogy az ellenük hozott kegyetlen intézkedések elkerülhetetlenek tünjenek a közvélemény számára.⁵

A cigányok tömeges megjelenése Magyarországon a szakirodalmak szerint a XV. század elejére tehető. Van olyan feltételezés, amely szerint már jóval korábban, II. András magyar királynak a Szentföldről 1219-ben hazatérő seregéhez csatlakozva eljutottak hazánkba, a városi-falusi jegyzőkönyvek (és más hivatalos adatok) azonban csak a XV. századtól mutatják jelenlétüket. A magyarországi feudális viszonyok, más országokéihoz képest, viszonylag biztonságos körülményeket jelentettek a cigányok számára. Több uralkodó és nagyúr állított ki a karavánoknak oltalomlevelet. Ezek az oltalomlevelek az átvonulási területeken védeltséget jelentettek a sajátos öltözéki és életviteli idegeneknek, és rendelkeztek afelől is, hogy a letáborozási helyeken a karaván tagjai által gyakorolt munkákra a lehetőségek szerint, megbízásokat kapjanak.

A XVI-XVII. században a menlevelek lehetővé tették, hogy a cigányság elkülönülve élhetett a magyarságon belül. Mozgásukat nem korlátozták, beilleszkedésüket nem szorgalmazták, identitásuk jeleit nem

tiltották. Életfelfogásuk, szokásrendszerük a közösségeikben akadálytalanul hagyományozódhatott tovább.

A török hódoltság idején a magyarok oldalán vettek részt a küzdelmekben, főleg, mint fegyverkészítők és fegyverjavítók, de a nagy távolságokat bejáró karavánok fontos szolgálatokat tettek a végvárak közötti hírek, üzenetek közvetítésével is.

A XVII-XVIII. században egyes csoportjaik letelepedtek, de szokásaikat és viseletüket ezek is részben megtartották. A letelepedettek a városok-falvak igényeit kielégítő foglalkozások (zenész, kovács, borbély stb.) voltak jellemzőek. Ebben az időszakban már több országgyűlésen szerepelt a „cigányügy” és két Habsburg uralkodó kezdeményezésére kifejezetten cigányokra vonatkozó törvényeket alkottak. Mária Terézia és II. József intézkedései elsősorban a lakosságnak a kóbor cigányok által kiváltott ellenszenv miatt születtek meg, és az erőszakos letelepítést célozták. Ezekkel az intézkedésekkel minden olyasmit igyekeztek felszámolni, ami az ellenszenvet, előítéletet kiváltó „cigány életmódot” konzerválja (viseletet, családot, nyelvet, sőt még a „cigány” nevet is.).

Az 1900-as években még inkább felerősödött a cigányokkal szembe-

folytatás a 6. oldalon

Krúdy Gyula: A bőgő itt marad (1910)

Lepke, a bőgőhordozó hajnaltájban az összekötő vasúti híd tájékán bandukolt, mert azzal a célzattal indult neki a téli éjszakának, hogy valahogy, valamiképpen elemésztí magát. Miért? Mert a sánta kontraszt – az a ragyabunkó – kétszer pofon vágta Lepkét a kávéházban, hol nemcsak a bandabeli, de idegen muzsikások is látták az esetet. Valami rongyos cigány – valami olyan vályogvetőféle – mindjárt felkiáltott:

– Ne te, ne. Csak a fejét, hogy, meg ne sántuljon.

A pofonok nem fájtak annyira, mint az idegen cigánynak ez a megjegyzése. Mi lesz már a világból? Mindenféle rongyos, faluvégi cigánynak, éhes vályogvetőnek szabad beleszólása léssen Lepke dolgaiba? A düh fojtogatta az öreg bőgőhordozó torkát, és emiatt felelni sem tudott a gúnyosan hahotázó

idegen cigánynak, csak kifordult a kávéház ajtaján, mert attól félt, hogy elsírja magát. Aztán neki az éjszakának, neki a Dunának, neki a halálnak... Ilyenformán került Lepke, tiszavázsonyi születésű, ötvenhárom esztendő, özvegy, tizenhat gyerek apja, bőgőhordozással foglalkozó férfiú az összekötő vasúti híd tájékára.

Kicsinykét mámoros is volt a feje, mert egy derék katona őrmester sok sört fizetett a kávéházban. A bandának csak ezt a nótát kellett muzsikálnia, hogy: „minek a barna...” – és a katona nyomban sört parancsolt. Éjfél felé már nem is járta más nóta, a tömérdek sörtől részeg lett a katona őrmester, részeg lett a banda, de még Lepke is, aki pedig rendes körülmények között csak a sarokban szokott kucorogni, mint afféle szegény bőgőhordozó. De a katona rászólt:

– Igyék kend is, öregapám. Szereti még a lányokat, öregapám?

Ilyenformán került Lepke a mulatozásba, amelyek, íme, ilyen szomorú vége lett.

Hát most már muszáj meghalni, mert ezt a szégyent – az idegen vályogvető beleavatkozását – nem lehet elviselni. Hol az a Duna, hol az a kutya Duna? Bizony beleugrik ma éjszaka Lepke a kellős közepébe.

Körülbelül negyedórása bandukolt már a Duna partján, és izgatott gesztusokkal veszekedett a láthatatlan bandával, amely most is, mint mindig, vele volt. Azazhogy ő volt a bandával, mert a jobb keze a nyomorék ujjai miatt más csak a bőgőt hordozta. Azelőtt, régen, nagyon régen, amíg a keze épp volt, senki se tudott jobban muzsikálni sem Kállóban, sem Debrecenben, sem pesten. Talán csak az öreg Piták tudott jobban muzsikálni, de az mindig csak feküdt, télen–nyáron feküdt, mert halott volt, és a kállói temetőben lakott.

Mikor a baj történt Lepkével – az ujjai elszöktek tőle –, vagy tíz esztendeig nem is nagyon vette észre a dolgot. A cigány jószívű fajta, úri kényelemben tartotta a banda az egykori híres muzsikust. A prímás után ő kapta mindjárt a “részt”, és még a bőgőt sem kellett akkor hordoznia. Élt, élhetett, mint akár József főherceg. De talán még annál is jobban, mert a bensője, a lelke – vagy tán a szíve? – még mindig tele volt muzsikával, melódiával, nótával, mint a jó muzsikussal cigányoké szokott lenni. A nóták hűségesebbek voltak az ujjaknál. Vele maradtak, benne maradtak, a fejében, feje körül, az arca, a szeme tájékán röpdöstek, mint valami kismadarak. Nem volt olyan nóta, amit magában el nem tudott muzsikálni. A hegedűje mindig szólt odabévíl, és ő mindig csak hallgatta a nótákat. Ha aludt, ha ébren volt, ha asszonnal volt, ha beteg volt, mindig csak a nóták röpködtek a bensőjében. És csodálatosan zengett az a láthatatlan hegedű ott az ing alatt.

Hát ez így ment vagy tíz esztendeig.

Először a banda szökdösött szét – az a híres, nevezetes Kacsari banda! Ki Pestre, ki Kisvárdára, ki Debrecenbe. Egyszer csak elkövetkezett az idő, hogy Lepke nem kapott többé “részt” senkitől. Neki már többé nem muzsikált banda, itt hagyták, mint az útszélen a rongyos kabátot. A mostohafia írta Pestről, hogy ha akar, hát jöjjön oda bőgőhordónak. Nagy város az a Pest, elfér benne még egy csonka

cigány. Lepke akkor már egy esztendeje nem hallott muzsikát egyebet, mint azt, ami odabévíl hangzott csupán. Nagyon vágyott már a muzsika után. Beteg volt már az emésztő vágnak. Szomjasabb volt a szomjasnál. Hát nekiindult a nagy útnak, és azzal bátorította magát, hogy a cigány Pesten is cigány. Lám, az öreg Piták Bécsben is járt, a császár előtt muzsikált, mégis cigány maradt. Azoka a pesti cigányok sem járnak angyalbőrben, csak amúgy háziasan, falusiasan, ahogyan a jó Isten megteremtette őket: barnán.

Csupán csak egy baj történt Pesten A nóták cserbenhagyták, mintha csak elmaradtak volna belőle, mellőle a város határánál. Mint egy rongyos, vén koldus lépett be Pestre, a híres szólómuzsikussal ott maradt belőle Kállóban. Nagyon nagy ünnepnek kellett annak lennie, hogy a nóták néha–néha meglátogassák. Meg aztán meg se találhatták valami könnyen, ott a Soroksári úti mély pincében, ahol egy szalmazsákon lakott. Hogyan találhattak volna ide a kállói nóták? nem jártak azok sohase Pesten! Ha néhanapján mégis idevetődtek, és a láthatatlan kis hegedű szólni kezdett odabent a rongyos kabát alatt, akkor mindjárt arra gondolt Lepke, hogy odamegy haza, vissza Kállóba, és lefekszik az öreg Piták mellé a temetőszélre. Még a könnyei is hullot-

tak ilyenkor, mint a záporosó, és bizonyosan megverték valahol azon a napon. Ha már ép bőrrel hazáig is jutott volna, a félelmetes házmester kötött bele. Ez volt a vége mindig a kállói nóták látogatásának.

És most odakünn a Dunaparton, kint a téli éjszakában, hosszú évek után egyszer csak megint szólni kezdett a láthatatlan kis hegedű az öreg bőgőhordozó telifolt kabátja alatt. Ilyenformán zengett, olyanformán pengett, sírt és zokogott, mint akkor, midőn az öreg Pitákot temették.

– Vigyázzatok, mert az öreg felkel a koporsóból – mondta akkor a bandának.

Hát most is úgy vigyázott a láthatatlan banda.

Zengtek a hegedűk, a sípos teli tüdővel fújta, valahol hátul meg az öreg bőgő morgott a vén Kacsari keze alatt.

A ragyás kontrás szunyókált csak mellette.

Még arra rákiáltott:

– Cis, cis, te bamba!

Aztán belépett a vízbe.

ni negatív közvélekedés. A fasizmus térnyerése után, 1944 júliusa és 1945 áprilisa között, a föllelhető dokumentumok szerint, Magyarországról mintegy 30 000 cigányt vittek a náci koncentrációs táborokba, s csak 2-3000 fő tért vissza élve. Megjegyzendő azonban, hogy a jelzett időszakban a hatóságok nem rendelkeztek pontos adatokkal a cigány lakosság lélekszámát illetően, s a visszaemlékezők tanúsága szerint, a magyar csendőrök és a német katonák a legtöbbször nem

„Megdöböntő tény, hogy amíg más üldözött csoportok szenvedései együttérzést váltottak ki az emberekben, és megmentésük érdekében cselekedtek is – menleveleket adtak nekik, bűjtatták őket –, addig a cigányok pusztítását teljes közönnyel szemlélték: egyetlen egy személy, szervezet, nagykövetség, egyház nem akadt, aki szót emelt volna értük vagy védelmet nyújtott, volna nekik.”

a tudottnak. Megdöböntő tény, hogy amíg más üldözött csoportok szenvedései együttérzést váltottak ki az emberekben, és megmentésük érdekében cselekedtek is – menleveleket adtak nekik, bűjtatták őket –, addig a cigányok pusztítását teljes közönnyel szemlélték: egyetlen egy személy, szervezet, nagykövetség, egyház nem akadt, aki szót emelt volna értük vagy védelmet nyújtott, volna nekik. A német lágerekben 600 000 európai cigányt öltek meg.⁶

A második világháború után bekövetkező változások a cigányságra is kiterjedtek. Az 1945-ös földosztásból – a vonatkozó rendeletek értelmében – a cigányok kimaradtak. A megélhetési, elhelyezkedési lehetőségek a lakóhelyüktől távol eső nagyobb ipari és építkezési centrumok felé vonzották a munkaképes cigányságot, még ha ingázással járt is.

Az 1970-es évek elejére a férfiakat illetően a cigányság közel jutott a teljes foglalkoztatottság állapotához.

Az 1990-es változások gyökeresen megváltoztatták a cigány lakosság viszonylag kedvezőnek mondható fel-

emelkedési folyamatát. A magánkézbe került gyárakból, üzemekből és más helyekről tömegesen bocsátották el a munkásokat, s ezek a leépítések legelőször és elsősorban a szakképzetlen, iskolázatlan segédmunkás réteget, a cigányságot érintették.

Cigánycsoportok

A különféle cigány csoportok a (saját maguk által adott) törzsi és nemzeti ségi elnevezéseik szerint differenciálódnak. Ezek a név-

beli elkülönülések általában a nyelvjárási tagolódást is jelentik.

1. Magyarországi oláh cigányok

A magyarországi oláh cigányok között legnagyobb presztízsük a lováriknak van. Nevük a cigány

lóvo (pénz) vagy a magyar „ló” szóból származik. Régebben lovak adásából-vételéből éltek, manapság használt autókkal és régiségekkel, műtárgyakkal való kereskedésből. Színes viselet jellemző rájuk, főleg a nőkre. Kultúrájuk erős vonásai az oláh cigány nyelvjárás egyes alcsoportjaihoz tartozó cigányok (pl. a Colárik, a gurvárik) kultúrájára is hatni kezdtek az utóbbi években: dalaikat, meséiket átveszik vagy utánozzák. A hasonulás tendenciája nyelvi vonatkozásban is észlelhető. A törzs neve mindig valamilyen foglalkozást jelöl, s a név (az ári utóképzővel) abból a szóból keletkezik, amelyik a foglalkozás tárgya. Például:

- a khanglári – fésűkészítő, a khangli (fésű) szóból;
- csúrari – késkészítő vagy rostakészítő, a csúri (kés), csúro (rosta) szavakból;
- colári – szőnyegkereskedő, a colo (szőnyeg, lepedő) szóból;
- másári – halász, a máso (hal) szóból;
- drizári – rongyszerű, a driza (rongy) szóból;
- gurvári – ökörkereskedő, a guruv (ökö) szóból;

A colárik, a drizárik, a gurvárik és a másárik az oláh cigány nyelvjárás egy-egy változatát beszélik. Viseletükre általában jellemző a színesség, a színek sajátos összeválogatása. Eltérés ma már csak néhány törzs női kötétyének típusánál figyelhető meg. A colári nők, pl. körbefutó „farkasfoggal” díszített, esetenként kővirágokkal hímzett, cakkos szélű „kerek” kötényt viselnek. A lovári nők „kerek” köténye dísztelen, csak egy zsebet varrnak rá, általában baloldalra, a kötény anyagából. Régen a női fejkendő színéből, mintázatából és a kendőkötési módból egyértelműen meg lehetett állapítani a törzsi hovatartozást. Magyarországon ez ma már nem lehetséges. A jellegzetes cigány férfiviselet (amely a romániai hagyománytartó sátoros cigányok között tizenöt évvel ezelőtt még általános volt) ma már sem Romániában, sem Erdélyben, sem Magyarországon nem található meg.

2. Magyarcigányok

A magyarcigányoknak is több csoportja van. A kávéházi zenész cigányok a magyarországi magyarcigányok „előkelő kaszt”-ját jelentik. Cigányul nem beszélnek, de – az apáról fiúra szálló, virtuóz hangszerkezelési technikák tudásán felül – sajátosan cigány hiedelemvilággal, szokásrendszerrel és éneklőklórral is rendelkeznek. Alig ismeretes, hogy 1956 után sokukat büntetésből évek-re eltöltötték a zenéléstől, merthogy „kiszolgálták az ellenséges osztályt.” A falusi zenész cigányok nem főfoglalkozásként muzsikálnak, csak alkalmanként. A kávéházi zenészek lenézéssel tekintenek rájuk, „kacsa” cigánynak csúfolják őket. Egy főleg Nógrád megyében élő, ugyancsak magyarcigánynak nevezett, de az oláh cigány nyelvnek egy sajátos archaikus változatát beszélő, kis számú csoportot kivéve – nem tudnak cigányul. Dalaik, meséik egy része az autonóm cigány kultúra alkotásai közé sorolható, a másik részét pedig olyan folklóralkotások (mesék, balladák, dalok, szokások) alkotják, amelyeket elődei a paraszti környezettől vet-

tek át. 1989-ig nyári és idényjellegi munkákból élek. 1989-től kezdődően elbocsátották őket. Az alkalmi zenéléseik lehetőségei is megszűntek. Egyébként, a városi kávéházi muzsikások javarészt is elbocsátották. Minden szempontból értékes zenei tudásuk kihasználatlan, az „elfelejtődés felé halad”. Az Erdélyben élő, magukat szintén magyar cigánynak

vagy „házi cigány”-nak nevezők is két csoportot alkotnak. A „házi cigány” olyan cigányt jelent, aki nem sátorban, hanem házban él. Az egyik csoportba sorolódnak azok, akik cigányul már nem tudnak, a románt rosszul (vagy egyáltalán nem) beszélnek, és anyanyelvüket is és magukat is magyarnak tartják. A másikba azok, akik beszélnek egy sajátos cigány dialek-

tust, de magukat (magyarul) a „házi cigány” mellett magyar cigánynak nevezik meg. A magyarországi piacokra átlátogató, apróbb holmikat áruló erdélyi magyar cigányokat a hazai cigányok burbutár-oknak hívják. Kitűnő muzsikások. Alkalmilag játszó, a helyi falusi cigányságból verbuválódott, összeszokott állandó tagsággal rendelkező zenekaraik

Szenczi Tóth Károly: Testközelben (részletek)⁷

B. S.-t, a híres cigányprímást éveken át kezeltem abban a kórházban, ahová első alkalommal éjszaka szállította a mentő. Cukorbetegsége elvadult, akár a zabolátlan mén, mind rosszabb közérzetet, végül eszméletvesztést okozva.

B. S. (akinek monogramját szándékosan megmásítom) híresség volt, muzsikáján nőtt fel e haza népe, mert zenekarának rádióbeli nótái úgy tartoztak a vasárnap álmos ünnepélyességéhez, mint a déli arany húsleves légbe lopakodó illata.

B. S. hamarosan talpra állt, és gyakran jelent meg ellenőrző vizsgálaton.

– Művész úr, azt a fránya cigarettát!...

– Drága tanár úr... (tisztelete jeléül hívott így)... tudom én, de olyan nehéz leszokni.

– Hallottam a rádióban.

– Ja... régi felvételek...

– Vetközzék akkor, hogy megvizsgáljam.

B. S. választékos eleganciával öltözködött. Olyasféle ízléssel, ami a nagyszerű különcöké. Jelenség volt, tehát. Ha valaki véletlenül nem ismerte, akkor is rajt felejtette a szemét az utcán.

B. S.-sel sokat beszélgettünk zenéről, művészetről. Újságoltam, magam is tanultam zongorázni. És hogy apám hegedül.

– A Beethoven-hegedűversenyt... az gyönyörű!... a D dúr... (B. S. megragadja a karomat, szemembe néz)... sokat játszottam. De mi, cigányok, valahogy másképpen szoktuk... Mondom is a tanítványaimnak, ne szégyelljék, hogy... olyan cigányos. A mi muzsikánk attól az, ami.

Diétás javaslatokra tértünk.

– Kedves tanár úr, amikor este bemegyek dolgozni – neves étteremben muzsikált esténként –, hát megcsapnak az illatok. Üzemi koszt van különben, azt eszszük. Én azt nem tudom meghatározni, ugye, mi legyen a mönő. Nem tagadom, megpakolják a tányéromat. A konyha melletti első asztal, az a bandáé, amikor szünet van, megvacsorázunk.

Egy év múltán, az újság is írta, a híres primás ismét kórházba került. Újabb kezelés, ritmuszavarok, szívélég-

telenség. A művész urat sokan látogatják, egyszer késő délután a fia is megérkezik. Egyazon keresztnévet visel, mint apja, máris híres, kapkodnak érte Európában. Most szerződéssel Belgiumban játszik, csak két napra tudott hazaugrani. Robusztus, dús hajú, széles tekintetű, erős járomcsontú ember, sötétkék, majdnem cipőig érő nyakában, autóút-széles karimájú fekete kalapban. Feleségével, aki nótáénekes és alighanem a hangképzés magyarázatául (vagy mentségül) terebélyes, nagy darab asszony, nem éppen feltűnés nélkül valók, amikor a kórházi folyosó ajtaján belépnek és súlyos parfümfelleget vonva maguk után az édesapa ágyához igyekeznek.

– Hogy van az én uram? – kérdi később a primás asszonya, egyszerű, hétköznapi öltözött nő, akinek tehát a foglalkozása primásfeleség. Szerény, fáradt ember, vörös haja festett, a bőrközeli lenövés árulkodik, ugyan csak megőszült. Rekedt, mély hang.

– Sajnos, a röntgenen... tüdőrák asszonyom.

– Pénz nem számít! – szólal meg a primásutód. – Ha apámnak bármire szüksége volna, valami külföldi gyógyszer... (nem tudja folytatni, sírva fakad).

B. S. még hat hónapot élt. Felesége időnként telefonált, ellátam számos tanáccsal. Ám jobbára ő beszélt. Régmúltról. Nagy turnékról, ahonnan a neves művész, mert rossz üzletembernek bizonyult, olykor csak néhány flakon dezodorral tért vissza. Egy nappal halála előtt az asszony arra kért, látogassam meg a művészt otthon.

– Tudom, nem lehet segíteni, de mégis. És magában úgy bízik!

Száz négyzetméteresnél biztosan nagyobb lakás, színek kavalkádja, gépi perzsák, falikárpitok, színes függönyök, virágos asztalterítők, sok csipke. B. S. már felülni sem képes. Fáradt mosollyal üdvözlő, kezét fogunk. Mindig csodált hosszú ujjait markomba veszem, a bőr barnasága kontrasztosan elüt fehér tenyeremétől. Puha, orsószerűre formált, már vézna kéz.

– Tanár úr... fogadja el!... tudom, maga nem hegedül, egy zongorát meg úgysem tudok... (mosolyog) – az édesapának ezt a hegedűt. Úgy vagyok nyugodt, ha elviszi.

vannak. Repertoárjukon főleg a környező kalotaszegi, mezősegi, stb., folklór szerepel (a magyar táncházmozgalom az ő zenei emlékezetükre és tudásukra épült), de a jellegzetes saját cigány dalaikat is „megkísérik” hangszereikkel: harmonikával, hegedűvel, brácsával, nagybögővel, cimbalommal.

3. Romániai cigányok

Erdélyben, a Csíkszereda körüli falvakban élnek a romániai colári-k. Archaikus nyelvük sajátos, éneklőfolklorjuk, hagyományviláguk és viseletük a magyarországi oláh-cigányokéval mutat rokonságot. Gyönyörű lassú énekeiket gyakran párosan éneklük. Hangszereik nincsenek, táncaikat asztal lapján vagy szekrény oldalán való dobolással kísérik. Szívesen adnak elő román táncnótákat is.

Az irodalmak szerint egyes csoportjaik az 1920-30-as években átvándoroltak Magyarországra, Kaposvár mellett és Budapest és Gyula körül telepedtek le.

Az elmúlt évtizedekben Románia belső területeiről költöztették a hatóságok Erdélybe a csak cigányul és románul beszélő sátoros cigányokat. Nagyon zárt, nagyon nagy szegénységben élő közösségeik vannak. Az izoláció természetszerűleg konzer-

válta autochton hagyományait, amelyek fontos pontjait jelentik a cigány szóbeli népi kultúrának. A romániai cigányok cigányul és románul beszélnek. Sokszor különálló cigány falvakban élnek és meghatározó többségük zenéléssel foglalkozik. Zenei repertoárjuk elsősorban román, de saját cigány dalaikat is játsszák.

A romániai cigányok között sajátos kultúrával és nyelvvel rendelkeznek a főleg nagyvárosok peremén élő (forrasztó) cigányok és a többi cigány által az egykori aranymosók leszármazottainak tartott rudári-k. Ezzel ellentétben, a rudárik közül sokan úgy tudják, őseik nem aranymosók, hanem lókupecsek voltak, akik Oroszországból vándoroltak át Romániába. Énekstílusuk és szövegfolklorjuk orosz hatást mutat. A rudárik viselete színes, hasonlít a magyarországi lovári

viseletéhez. Nem hordanak tradicionális viseletet.

Az önmagukat kazándzsi-nak (kazánkészítőnek) nevező romániai cigányok a legarchaikusabb cigány törzshöz, a sátoros khelderash-okhoz (üstkészítőkhöz) tartoznak, mindenféle szempontból. A romániai sátoros khelderash cigányok Európa legrégebbi gondolkodású, gondolkodásukhoz illeszkedő viszonyok között élő népcsoportja. Az év egy részében – húsvétól

október végéig – vándorolnak. Vannak karavánok, amelyek mindig egy szokott útvonalat járnak be, de vannak olyanok is, amelyek nem határozzák meg előre az útirányt. Telefestett külső oldalú, jellegzetes formájú

szekerük van, amelyet akkor készítenek fiúnak, amikor feleséget hoz magának. A szekérfestés leggyakoribb motívumai, közé tartozik, a virág és a vadászjelenet mellett, egy régi román király ábrázolata, aki a cigányság nagy jótevőjeként él az emlékezetben, valamint gyakori motívum még a madár, a szarvas és a sellő. Úgy tartják, a szerencse a legnagyobb jelentőségű sorsformáló elem, ez köszöntéseikben „Sok szerencsét és fehér utat!” is kifejezésre jut. A sátor életük állandó helyszíne. Sátorban születnek és sátorban halnak meg. Romániai khelderash cigány telepeken, a vályog- és kőházak mellett is, télen-nyáron látni lehet a felhúzott sátrakat. A haldoklót a házból mindig kiviszik a sátorba és ott a földre, fektetik. Ha esetleg nincs sátor a közelben, a haldoklót akkor is a csupasz földre teszik, mert a hiedelem szerint, aki párnán hal meg, annak a másvilágon a párna tollait kell örök időig számolgatnia.

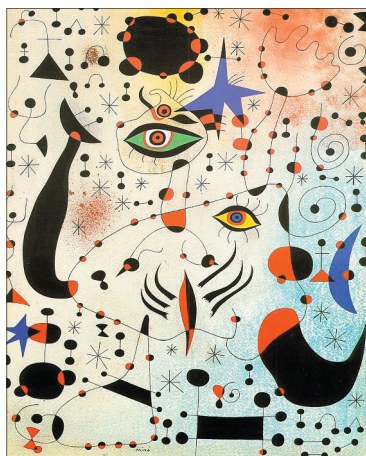
Hivatkozások, megjegyzések

1. Erre utal Firdauszi perzsa költő leírása is, „Sahmámében”, miszerint Bahram-i Gur király Kr. u. 421-ben az indiai Lahoréból 23000 muzsikust, luri-t hívott be Perzsiába, hogy udvara multságainak pompáját emelje. (Egyes forrásokban zott-oknak említettnek.) A könnyelmű életmódot űző muzsikusok azonban hamar elvesztették kegyét a királynak, aki aztán megvonta tőlük minden pártfogását, és kényszerítette őket, hogy faluról falura járva – zenéjükkel a népet szórakoztatva, kiszolgálva, s az úti élethez köthető más mesterségeket is folytatva – saját maguk keressék meg mindennapi kenyerüket. Mivel a luri-kat az Indiából kirajzó cigányság előcsapatának vélik, valószínűnek tartják, hogy ma is tartó vándorlásuk akkor kezdődött.
2. Bari károly: Cigány folklór i.m. 2. oldal
3. Ez a „bűn” a folklór-legendáik szerint az volt, hogy cigány kovácsok készítették a szegeket Jézus keresztre feszítéséhez.
4. Bari károly: Cigány folklór i.m. 4. oldal
5. Váczi –Lakatos : Magyarországi cigányság történeti a szociálpolitika tükrében
6. Idézet a 2001. Novemberében a tv2 csatornán levetített „holocaust áldozatai „ című filmből
7. Megjelent: ÉS. XLV.évf. szám

Írta és szerkeztette:

Budai Erzsébeth

Dózsa Átmeneti Szállás

Az állami gondoskodásból 1997. november 1. előtt nagykorúvá válásuk miatt kikerült fiatalok lakáshoz jutásának támogatására kiírt

P á l y á z a t i f e l h í v á s

Az Ifjúsági, Családügyi Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium nyilvános pályázatot hirdet **a szociálisan hátrányos helyzetben lévő, a gyermekvédelem rendszerében felnőtt fiatalok életkörülményeinek javítására, lakáshoz jutásuk támogatására, 80 millió forint pénzkeret elosztása formájában.**

A pályázatok benyújtási határideje: 2006. június 4.

további információ: www.ncsszi.hu

Mi mennyi 2006-ban?

IMR

Minimálbér	63 000 Ft
Keresetpótló juttatás (minimálbér 60%-a)	37 500 Ft

Az öregségi nyugdíj legkisebb összege (A nyugdíj méltányosságból háromévente növelhető, a korábbi öt év helyett.)	25 800 Ft
---	-----------

Árvaellátás	21 900 Ft
Rendszeres szociális járadék	23 060 Ft
Vakok személyi járadéka	12 970 Ft
Fogyatékosági támogatás	16 055 Ft

Rendszeres szociális segély	
Jogosult, aki	
a 18. életévét betöltötte és aktív korú, továbbá munkaképességét legalább 67 %-ban elvesztette, vagy vakok személyi járadékában részesül:	20 640Ft
aktív korú nem foglalkoztatott feltéve, hogy megélhetése más módon nem biztosított:	18 060 Ft
2006. 07.1.től a jogosultság feltételei megváltoznak: a RSZS összege ettől kezdve nem fix összeg, hanem esetenként eltérő, az un. Családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családjának tényleges havi jövedelmének különbözete.	

Ápolási díj	
Az öregségi nyugdíj 100 %-a	20 640 Ft
Fokozott ápolást igénylő, súlyosan fogyatékos személy gondozása, ápolása esetén az öregségi nyugdíj minimum 130 %-a	33 540 Ft
18. életévét betöltött tartósan beteg gondozása esetén az öregségi nyugdíj 80 %-a	20 640 Ft
Ápolási díj alapesetben az önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozása esetén állapítható meg.	

Családi pótlék	Egyszülős család	Kétszülős család
Egygyermekes család	12 000 Ft	11 000 Ft
Kétgyermekes család	26 000 Ft	24 000 Ft
Háromgyermekes család	45 000 Ft	42 000 Ft
További gyermekenként	15 000 Ft	14 000 Ft
Tartósan beteg, vagy Fogyatékos gyermek esetén	23 000 Ft	21 000 Ft
Nagykorú tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személynek	18 000 Ft	18 000 Ft

Adósávok	
évi 1 550 eFt jövedelmig	18 %
évi 1 550 eFt feletti jövedelem részre	36 %

Rokkantsági nyugdíj legkisebb összege	
III. rokkantsági csoport	25 800 Ft
II. rokkantsági csoport	26 960 Ft
I. rokkantsági csoport	27 950 Ft

Baleseti rokkantsági nyugdíj legkisebb összege	
III.rokkantsági csoport	25 870 Ft
II.rokkantsági csoport	27 170 Ft
I.rokkantsági csoport	28 110 Ft

Anyasági támogatás	
Öregségi nyugdíj 225 %-a	58 050 Ft
Ikergyermek esetén az öregségi nyugdíj 300 %-a	77 400 Ft
Anyasági támogatása szülést követő 180 napon belül igényelhető, feltéve, ha az anya legalább négyszer – koraszülés esetén egyszer – részt vett terhes gondozáson.	

Gyermekgondozási díj (GYED)	
a naptári átlagkereset 70 %-a, de legfeljebb a minimálbér kétszeresének 70 %-a	max. 87 500 Ft
Gyermekgondozási segély (GYES)	
Öregségi nyugdíj 100 %-a	25 800 Ft
Ikergyermek esetén az öregségi nyugdíj 300 %-a	51 600 Ft
A GYES a gyermek 3 éves koráig, ikergyermek esetén a tankötelessé válás évének végéig, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek esetében 10 éves korig vehető igénybe.	
Gyermeknevelési támogatás (GYET)	
az öregségi nyugdíjminimum 100 %-a	25 800 Ft
A GYET-et az a szülő vehet igénybe, aki 3 vagy több gyermeket nevel és a legkisebb gyermek 3-8 év közötti.	

Az összeállítást készítette:

Budai Erzsébeth
Dózsa Átmeneti szállás

Forrás:

Adó HVG 2006, TB HVG 2006, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény

A lélek rezdülései

A pszichiátriát a hétköznapi ember gondolkodásában titkok lengik körül. Ez hatványozottan igaz a hajléktalan emberekre, hiszen körükben gyakran fordulnak elő lelki zavarokkal küzdők. A rovat megkísérli fellebbenteni a fátylat a lélek bajairól.

Rovatvezető: dr. Molnár Gábor
pszichiáter – neurológus, Dózsa Krízis Orvosi Szolgálat

Családon belüli erőszak és konfliktuskezelés

A családon belül rejtőzködő erőszak a magyar társadalom egyik jelentős problémája. A családkutatók szerint az erőszak alkalmazása a konfliktusok megoldásának elfogadott eszköze számos családban. Különösen sok gyermek és nő számára ez folyamatos bántalmazást jelent. Sokáig hallgatólagosan elfogadott volt, hogy a férjek verhetik feleségüket, ill. a szülők testileg is megfenyíthetik gyermekeiket.

A bűnüldözés számára 1962-ben fedezték fel a családon belüli erőszakot, de eleinte csak a súlyos formákat szankcionálták. Ekkor írta le Kempe a „bántalmazott gyermek szindrómát”. 2002-ben az Európai Tanács Parlamenti Közgyűlése 1582-es számú ajánlásában kifejtette, hogy a családon belüli erőszak fizikai bántalmazásként, nemi erőszakként, fenyegetésként és megfélemlítésként egyaránt megnyilvánulhat. Felszólította a tagállamokat, hogy gondoskodjanak a családon belüli erőszak áldozatainak ingyenes jogi tanácsadásáról, az áldozatoknak nyújtandó pszichológiai és pénzügyi segítségről, az áldozatok hatékony védelméről a sérelem elkövetése után és a jogi eljárás alatt, az áldozatokkal foglalkozó nem-kormányzati szervek támogatásáról, és a megfelelő szakemberek képzéséről. Így a családon belüli erőszak egyaránt vált mentálhigiénés és büntetőjogi eseménnyé, ahol számos intézmény koordinált együttműködésére van szükség a problémák megoldását illetően.

A BMSZKI Anyaoththona évek óta fogadja a bántalmazott és otthonaikból elűzött anyákat, gyermekeikkel együtt. 2005-ben az Anyaoththon teamje egy műhelymunkát szervezett, melynek keretében három hetente

találkoztak a különböző intézményekben dolgozó és a bántalmazott otthonosan nők segítségével foglalkozó szakemberek. E műhelymunka tapasztalatairól számolunk be.

A családon belüli erőszak mentálhigiénés, pszichológiai és pszichiátriai feladataival az ideggondozók, pszichológiai, addiktológiai tanácsadók és a családsegítő központok foglalkoznak. A bántalmazottak védelme, segítése részben rendőri feladat is, tehát a családon belüli erőszak a bűnmegelőzés és a bűnüldözés feladata is. A gyermekek védelmével, elhelyezésével több intézmény is foglalkozik, ezek a Gyermekjóléti Intézmények, a Gyámügyi Hivatal és a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgáltatás.

A családon belüli erőszak kérdése a mentálhigiéné, a pszichológia és pszichiátria területe is. Egyrészt foglalkozni kell azzal, hogy mi vezethet az erőszakos viselkedéshez, másrészt kezelni kell az agresszió pszichés következményeit.

Az erőszakos viselkedéssel kapcsolatban a devianciaelméletek a szorongásra és a feszültségre helyezik a hangsúlyt. Meg nem oldott élethelyzetek, fel nem dolgozott események, konfliktusok következtében szorongás alakul ki a személyiségben, a szorongás pedig agressziót indukál. Az agresszió levezetése ezután más személyeken, vagy az érintetten saját magán történik. Ez a frusztráció-agresszió elmélet, amit Dollard 1941-

ben írt le. A családon belüli erőszak alkalmazásához tapasztalataink szerint nagyban hozzájárul az alkoholizmus és a féltékenység is.

Érthető, hogy a családon belüli erőszak pszichés kezelésében nagy szerepet kapnak a család diszfunkciójáról alkotott különféle megközelítések. Ezek többféle módon jellemzik a családon belüli kapcsolatokat. A családon belül pl. szövetségek alakulhatnak ki más családtagok ellen, ami megronthatja a pszichés közérzetet és sajátos dinamikát eredményezhet. A család és a külvilág között lehet

rigid a határ, amikor a családtagok a külvilágot ellenségesnek tartják, elzárkóznak és gyanakvóak. Nem építenek ki kapcsolatokat a szomszédokkal, munkatársakkal és rokonokkal, valamint minden ezirányú kezdeményezést visszautasítanak. Igen gyakori, hogy ezek a családok valamit titkolnak, ami lehet a feleség bántalmazása, vagy akár a gyerek szexuális zaklatása. A családon belül különféle játszmák alakulhatnak ki, melyeknek speciális koeográfiájuk van, és azt a célt szolgálják, hogy a családon belüli konfliktusok valódi megoldásáról eltereljék a figyelmet. A házastársaknak ugyanis alkalmazkodniuk kell egymás elvárásaihoz, érdekeihez és szükségleteihez. A konfliktusok valódi megoldásához fejleszteni kell a házastársak önismeretét, emberismeretét, személyiségük érettségét és autonómiáját. Részben ez a mentálhigiénés beavatkozások célja is.

Az 1980-as évektől világossá vált, hogy a deviáns családtaggal együttélő személyben személyiségzavar, ún. kodependencia alakulhat ki, ami leggyakrabban a DSM-III „kevert személyiségzavar” kategóriájába sorolható. Ezt a fogalmat először az alkoholisták házastársaira alkalmazták, és az a személy tekinthető koalkoholistának, akinek az élete egy alkoholistával való elkötelezett kapcsolat és együttélés következtében vált irányíthatatlanná. Leírták a kodependens személyiségzavar jellemzőit is, ami felhasználható a pszichés segítségnyújtásban.

A családi diszfunkció okainak, jellegzetességeinek tehát nagy irodalma van, ami felhasználható a terápiában. Nagy szerepük lehet ebben az ideg-gondozóknak és a különféle pszichológiai-pszichiátriai-addiktológiai tanácsadó szolgáltatásoknak. A családsegítő központok általános és speciális szolgáltatásokat nyújtanak a szociális munka eszközeinek és módszereinek a felhasználásával, amivel hozzájárulnak a családtagok jólétének, fejlődésének és alkalmazkodásának elősegítéséhez.

Különösen a szociális válsághelyzet kezelésére alakították ki ezt az intézményt.

A családsegítő központokban családterápiás foglalkozásokra is van lehetőség, ami segíti a családon belüli erőszak kezelését is. Lényeges szempont, hogy azokban a családokban, amelyekben az emberi élet, a gyermek egészsége forog kockán, mindenképpen szükségessé válik a beavatkozás, még akkor is, ha a családtagok maguk nem kérik ezt, vagy akár tiltakoznak ellene.

A rendőrségi felfogás szerint azt nevezzük családon belüli erőszaknak, amikor szociológiai értelemben egymással érzelmi, anyagi, erkölcsi vagy jogi függésben (együttélési kényszer) álló személyek között valósul meg a fizikai bántalmazás, lelki terror, szexuális zaklatás, erőszak vagy elha-

nyagolás. A büntetőtörvénykönyv a családon belüli erőszak 35 formáját ismeri. Ezek közül a legjelentősebbek az emberölés, a testi sértés, a gondozás elmulasztása, a kényszerítés, a személyi szabadság megsértésének különféle formái, a magánlaksértés, kiskorú veszélyeztetése, garázdaság, nemi bűncselekmények formái, gyermekkel koldulás, veszélyes fenyegetés, stb.

2003-ban az Országos Rendőrfőkapitányság a családon belüli erőszak esetköreiben egy speciális intézkedési szabályanyagot léptetett életbe, ami jelentős előrelépés volt e problémakör büntetőjogi kezelésében. Korábban a rendőrség nem mindig vette komolyan az ilyen jellegű bejelentéseket, és csak a súlyosabb esetekben avatkozott be. 2003-tól a rendőrségnek haladéktalanul meg kell jelenni a helyszínen, ha családon belüli erőszakkal kapcsolatos bejelentés történik. Feltétlenül be kell menniük a magánlakásba, nem elég csak a bejáratnál „tájékozódni”.

A lakásban helyre kell állítani a törvényes rendet, és le kell csillapítani az indulatokat. Intézkedni kell a sérültek ellátásáról. A feleket külön-külön meg kell hallgatni. Meg kell ismerni

az alapkönfliktust, anélkül, hogy békítést kísérelnének meg. Tájékoztatni kell az érdekelteket a jogaikról, lehetőségeikről. A bántalmazót elő kell állítani, őrizetbe kell venni, és szabaddulása esetén a sértettet időben kell erről értesíteni. Emellett az esetről adatokat kell gyűjteni az esetleges eljárás érdekében, külön adatlapot kell kitölteni a gyermekveszélyeztetésről, valamint az egész intézkedésről szakszerű jelentést kell írni. 2003-ban Budapesten 184 esetben készült ilyen jelentés, míg 2004-ben már 307 esetben készült szakszerű jegyzőkönyv.

Két éve tehát a rendőrségi intézkedés minősége sokat javult hazánkban a családon belüli erőszak területén, bár még mindig vannak hiányossá-

gok. A legfőbb intézkedés ugyanis a bántalmazó kiemelés a családból, ami többnyire nem tartós, és a későbbiekben az agresszor megtorlást alkalmazhat a sértetten. Kétségtelen tény, hogy az áldozatok védelmével újabban az áldozat-védő program keretében is tudnak foglalkozni, de ennek ellenére sokszor nehéz az ismétlődő erőszakoskodás megelőzése.

Kiterjedtintézményrendszer foglalkozik a gyermekek érdekeivel. Nagyvonalakban az mondható el, hogy a Gyermekjóléti Szakellátások tárják fel a gyermekek veszélyeztetettségét. Az anyaggal értesítik a Gyámügyi Hivatalt, ahol meghozzák a döntést arról, ki kell-e emelni a gyermeket a környezetéből, ill. hol kéne elhelyezni őket. A konkrét elhelyezést a Gyermekvédelmi Szolgálatok oldják meg.

Látható, hogy a családon belüli erőszak megoldása meglehetősen bonyolult intézményi háttérrel és működést igényel. Ezen a téren nagyon nagy a jelentősége a mentálhigiénés, pszichológiai és pszichiátriai ellátásnak, annak ellenére, hogy igénybevétele még mindig nem történik meg annyi esetben, ahányan erre rászorulóknak. Emellett fontos lenne a családon belüli erőszak okainak egyre pontosabb feltárása. Jelenleg az ilyen esetek többnyire akkor kerülnek a felszínre, amikor a bántalmazott feleség már csak a válásban látja a kiutat. Érdemes lenne a családon belüli erőszakkal rögtön az első megjelenésekor foglalkozni, emellett nagyobb gondot kéne fordítani a megelőzésre is. Hiszen itt olyan emberekről van döntően szó, akik általában szerelemből házasodtak, és csak később mérgesedik el a viszony. A tisztább kép érdekében mindenképpen több mentálhigiénés kutatásra is szükség lenne.

dr. Molnár Gábor,
Pándi Tiborné

Orvosi Krízis Szolgálat, Anyaotthon

JELENJ MEG!

Ha éppen mostanában írtatok egy jó dolgozatot, vagy a táskátok alján foszladozik egy, esetleg egy régen elfelejtett alkönyvtár ma már ismeretlen nevű fájljában eszik az elektromos szúvak, kerítsétek elő és keressetek meg velem!

Rovatvezetők: Bércesi Ildikó és Breitner Péter
Módszertan

Útban a munkahelyem felé

Az alábbi dolgozatot Heimné Kelemen Klára, a „Nyugati Csomópont” munkatársa írta.

A szerző a BMSZKI (belső) szociális asszisztens képzésére jár, a dolgozat pedig a szakmai gyakorlat I. félévében készült, amelynek eléggé sajátos tematikája van: a hallgatók a saját munkahelyükkel kapcsolatos – főleg megfigyelési – feladatokat kapnak.

A munkahelyre ehhez először is el kell jutni...

Intézményünk, az 1. Szociális Csomópont fővárosunk pesti oldalán, a VI. kerületben, az Erzsébet körút – Podmaniczky utca kereszteződésétől 100-150 méterre, a Podmaniczky utcában, a Nyugati Pályaudvar területén, a 62-es Posta mögött helyezkedik el. Megközelíthető: trolival, villamossal, busszal és a kék metróval.

A metróaluljáróban, a jegyárúsító automata mellett 2-3 férfi, egyikük széken ül, előtte „asztal” mellette műanyag flakonban gyanús színű folyadék. Szatyrából Metro újságot osztogat a járókelőknek, dolgozik. Mellettük narancssárga szemetes, azon többnyire támaszkodnak, de rendeltetésszerű használata sem ritka; nincsenek körülötte eldobált csikkek. Ruházatok: sokat mosott, kitérdelt, nadrág, kikönyökölt ing vagy pulóver. A kikönyökölt zakók fényesek a sok használatból. Ruháik mindenféle színűek voltak valaha sok-sok mosással ezelőtt, most minden közelít az egységes szürke felé. Cipőik kitaposottak, csámpások, szakadozottak.

Mögöttük széles lépcső vezet a külvilágba. A lépcső aljában kartonpapírok – néhány ember lepedője és takarója. Változó hányan élnek itt. Körülöttük és belőlük szúrós szag

árad, vizelet, izzadság, széklet és ki tudja mi minden keveréke. Többnyire az ital mámorában vagy az eszméletlenségig lerészegedve várják a jobb jövőt. A járókelők kikerülik őket.

A kijáratnál jobbra fordulok. A talpam alatt széles sárga csík a sötét szürke járólapon, nagyon feltűnő, azon dolgok közé tartozik aminek nem tudom az értelmét.

Jobb oldalon a világosszürke műmárványból kiemelkednek a kék telefonok, rajtuk a sötét rózsaszín kagylóval.

A telefonokkal szemben az aluljáró közepén 3 óriásbódé. Az egyik pavilonban újságot árulnak, a másikban pénztárcák, plüssállatok.

Itt minden eladó a pult fölött, a pult alatt zsebből, szatyorból. A zárás után, ha összezsukják őket, három nagy kutyaházra hasonlítanak. A tetején piros volt valaha a zsindely, most már a portól szürkés-vörös.

A harmadik bódéhoz éjszakára egy nagy fehér kutyát kötnek, fején szájkosár, alatta pokróc. A telefonok után jobbra az aluljáró kiszélesedik, itt találkozik egymásra merőlegesen a két folyosórész. „T” szárában jobbra haladva Büfé. A pizza és a Gyros illata keveredik a levegőben. Csak 1-2 várakozó, nincs sorban állás, senki nem siet. A büfé előtt asztalok. Itt általában kisebb-nagyobb embercsoport álldogál, az asztalok felé fordulva. Sakkoznak, 2-3 táblán folyik a játék, több a néző, mint a játékos. A nézők beleszólnak – vita, hangzavar, játék.

A tér minden irányában árusok. Ruha, illatszer, cipő, zokni, biszu, asztalokon, óriás kosarakban, nagy polcokon kínálják portékájukat. Vevőik fáradt, unott munkások, akik a vonatokon ingáznak, és itt az aluljáróban a számukra fontos dolgokat is

beszerzik. A minőség nem követelmény, az olcsó áruk számukra inkább megfizethetőek.

A tér túloldalán lépcsősor vezet a pályaudvarra. Előtte szemétkupac, kartondobozok, régi ruhafogas, flakonok, táblák, és minden más – áttekinthetetlen a káosz. Két műanyagpoháron kartonlapok, rajta papírhajók. Egy férfi ül büszkén a kupac közepén. Ezek az ő kincsei.

Balra három rozsdamentes szemetes egymástól kb. 3 méter távolságra, mint egy-egy fényes farönk, úgy emelkednek ki a földből. A szemetek mögött egy másik világ.

Kettős üvegajtó fölött vörös és zöld alapon neon felirat hirdeti WESTEND CITY CENTER.

Az ajtóban ör: fehér ing, nyakkenő, fekete nadrág, fekete cipő. Szúrós tekintettel nézi az aluljáró életét. Belül minden fényes, az emberek sétálgatnak, nézelődnek. Kezükben a vásárolt termékek a cégek kistáskáiban, szatyaiban, így nem csupán megvásárolták a terméket, reklámozzák is azt. Színek, fény, csillogás. Tiszta ruhák, parfüm, hajlakk és új dolgok illata keveredik a levegőben.

Tovább haladok a „T” fején. Az üveg mögött az áruház bejáratánál virágbolt. Színes kavalkád illatok nélkül.

A folyosó leszűkül, a falból büfé nő ki. Körülötte a vendégkör üvegéből, műanyagpohárból fogyasztja napi alkoholadagot. Kisebb csoportokban beszélgetnek a világ dolgairól. Artikulálatlan ordítás keveredik a szemközti CD bolt zenéjével. Az egész egy nagy nyüzsgő méhkas. Éjszaka halkul a moraj, így már hallható a vasúti bemondó hangja.

A plafonról információs tábla lóg a térbe, az órán a pontos idő.

Az óra mögött sötétebb az aluljáró; a neonokról hiányzik a külső burkolat. A fénycsövek nagy része kiégett. Az álmennyezet leszakadt, fölötté látszanak a vezetékek. Ezekből a vezetékekből, újabb vezetékek lógnak. Innen veszik az árusok a reflektorkikhoz az áramot. Jobboldalon a falon beugró, egymással szemben két ajtó: büfé, a másik oldalon WC. Kávéillat és vizeletszag keveredik a levegőben. A falmentén kétoldalon a nyitott csatorna, ráccsal lefedve. Esővíz elvezetéséhez tervezték, a szagok és egy-két folt más használatra utal.

Elfogytak az árusok. Lépcsők vezetnek a sínnekhez. A falra festve a vágányok száma, még senkit nem láttam felmenni. A félhomályt két oldalról neonok törik meg.

Az aluljáró végén két lépcsősor vezet fölfelé. A lépcsők aljában a fal mellett mindig valami azonosíthatatlan tócsa, mérete naponta változik. A lépcsősorok közt a falon felirat, 13-19 vágányok. A rozsdavörös műmárvány lépcsőfokokon 5-7 centiméter szélességű recés felület. Csúszászgátoló, a használattól részben lekopott. A lépcsőket kettős „U” alakú szürke fal határolja.

Nagyobb terembe érkezünk. Három oldalról üvegajtók határolják, a negyedik oldala a főépület téglafala. Előtte a menetrendek hirdetőtáblái. A táblák melletti ajtó az épület folyosójára nyílik.

A jegypénztárak és a csomagmegőrző felé.

Az üvegajtón kilépve baloldalon újságárus, folyóiratokat és magazinokat árul. Szemben szintén „U” alakú derék magasságú fal. Lépcső vezet egy vasajtóhoz, a lépcsőfokokon különböző ládák és dobozok. A falra emberek könyökölnek, asztalnak használva azt. Előttük boros flaska, iszogatnak. Sehova nem sietnek, csak az utazókat figyelik. Ragadozók. Az óvatlan emberektől elemelhetnek ezt-azt. Mögöttük az állomás tégláépülete magasodik. Balra a sínek végében

egy újabb vendéglátóegység. Minden sínpár végében tábla a vonat útvonalával, indulási idejével és órával.

Az aszfaltút jobb oldalán, az épület előtt autók parkolnak. Mindenféle típusú kocs, személy- és teherszállításra alkalmas járművek. Az épület mellett az útról látszik a körút forgataga.

Tovább haladok a keskenyedő aszfaltúton, jobbra parkoló autók mögött

2 méter magas alumíniumkerítés, balra a vágányok. A vágányokon túl két épületsor sárgára kőporozva. Kiszolgáló helységek, különböző rejtelmes funkcióval.

Jobbra, a hatalmas fa törzsét nem érem át. A fa mögött drótkerítés fog közre egy kékeszürke betonalapzaton álló 3x3 méteres fémdobozt. A

doboz körül néhány csenevész bokor küzd az életben maradásért. Egy autónyi távolságra a fától dobozszerű vörös tégláépület ablakok nélkül. Lakatokkal lezárt vasrácsok mögött lamellás szellőztető ajtók. Funkcióját nem ismerem.

Bal oldalon, a második épületsor előtt különböző csövek nőnek ki a földből. Elektromos vezetékek megszámlálhatatlan szövedéke fut a két épületsor között. Vastag alumínium cső ezekre merőlegesen az épületen halad. Jobbra kis ablakokkal és vasajtóval 2x2 méteres tégláépület sátozott. A tetőn lemezborítás. Mögötte lépcső vezet egy lakattal lezárt vasajtóhoz. A lépcső és az alatta lévő ajtó előtti tér tele van mindenféle szeméttel: zacskókkal, flakonokkal, ruhákkal. Minden olyan dologgal, ami emberből és állatból alul-felül távozik.

Megérkeztem.

A nagyobb épületben található az intézményünk. A külső falról majdnem ember magasságig mállik a vakolat. Nagyon sok helyen a csupasz téglát látni. A nedves szag keveredik a vizelet szagával. Az épület homlokzatán két-két ablakpár. Középen a bejárat ajtó. Az ablakokon és ajtó előtt rácsok. Az ajtóhoz közelebbi

ablakpáron, és az ajtó előtti rácson derékmagasságtól fölfelé még egy plusz hálószerű rács van felszerelve, hogy a szeszes-ital csempészetet elkerüljük. Előtte a málladozó lépcsőkön lakók ülnek vagy a lépcső téglafalához támaszkodnak, még nyitás előtt elfogyasztják napi alkoholadagjukat. Az üvegeket kicsit messzebb vagy a vasajtóhoz dobálják.

Szatyraikban a mai nap szerzeményei. Általában élelem. Néhányuknál ruha, nagyon ritkán cipő. Várják a nyitást. Általában az idősebbek érkeznek korábban. A fiatalok még dolgoznak, vagy isznak valahol. Az ajtó mögött előszoba. Rögtön balra férfi WC, zuhanyzó. A folyosó két oldalán a fehér kőlaphoz csavározva barna padok. Jobbra a padon túl üveges ajtó. Szemben magas üveges faajtó. A falak és az ajtók fehérek. A falon hirdetőtábla információkkal. Minden tiszta és nyugalmas.

Heimné Kelemen Klára
Nyugati Csomópont

Meghívó

**A SZOCIÁLIS MUNKA ETIKAI
DILEMMÁI**

című konferenciára

Időpont:

2006. május 25. csütörtök,
10.00-16.00 óráig

Helyszín:

ICSSZEM Rákospalotai Leánynevelő Intézete,
1151 Budapest, Pozsony u. 36.

A program engedélyszáma:
K-05-019/2005

Továbbképzési pontérték: 5 pont

A részletes program és a jelentkezési lap letölthető a Szociális Szakmai Szövetség honlapjáról.

Szépítő

„Nem fontos, hogy sok író legyen egy közösségben, de fontos, hogy sok olvasó legyen. Nem fontos, hogy te szövegezd meg a szépet és igazat, fontosabb, hogy megismerjed.”

Márai Sándor

E fenti idézet szellemét választva mottónak igyekszünk e termékenyítő, szépítő erőket a művészet világából vagy akár a hétköznapi, közvetlen környezetünkéből választva felvillantani, megláttatni, ezzel is hozzájárulva lelkünk épüléséhez, gazdagodásához.

**Rovatvezetők: Oláh Judit
Dózsa Átmeneti szállás**

Az ajándék

AlvóMaci boldogan kóborolt a mezőn. A nap sugarai már melegen süttöttek, közeledett a nyár. A kis bundás szíve nyugtalanul dobogott, ahogy a tó felé tartott, barátját keresve. Az ösvény közelébe érve Csibuval találkozott.

– Szervusz Maci! – köszöntötte őt a cinke.

– Szervusz Csibu! Nem láttad Tigris véletlenül? – kérdezte a kicsi.

– De igen – válaszolta Csibu. – Halászni ment.

AlvóMaci már indult volna tovább, mikor Csibu utána szólt.

– Macika! Tudod milyen nap van ma?

A kis bundás meglepődött a kérdésen. Milyen nap lehet ma? – gondolta magában. Meleg van, lassan itt a nyár. De vajon Csibu mire gondolhat?

– Nem tudom – válaszolta. – Milyen nap van ma?

– Ma van Tigris születésnapja.

Maci szeme elkerekedett.

– Mi az a születésnap? – kérdezte csendesén. Izgult, hogy Csibu kigúnyolja tudatlanságáért, ahogyan az már többször előfordult. A cinke azonban megkérte a kis bundást, hogy üljön le, ő maga pedig egy ágon foglalt helyet AlvóMacival szemben.

– A születésnap – kezdte magyarázatát komoly hangon – az a nap, amikor megszületik valaki. Minden évben azon a napon egy évvel idősebb, és komolyabb lesz az erdő fia. Bár – itt AlvóMacira nézett –, azt hiszem, néhányan kivételek ez alól. Ezen a napon, ajándékot szokás adni annak a barátnak, aki a születésnapját ünnepli.

– Mi az az ajándék? – kérdezte féltéken.

Csibu mélyet sóhajtott. Mindig megfedkezett arról, hogy ez a szeleburdi apróság a lehető legkevesebbet tudja a világ dolgairól, és minden külön magyarázatot igényel. Őszintén tisztelte Tigris azért a türelméért, amellyel a kis bundás irányában viselkedett.

– Az ajándék egy meglepetés. Olyan valami, amit csak te adhatsz, és aminek örül, aki kapja. – Csibu megrebbentette szárnyait, de mielőtt távozott volna, még odaszólt a kicsinek. – Tőlem egy új hátvakaró fakérget kap.

Macink kétségbeesett. Mit adhatna ő Tigrisnek? Minek örülne barátja? És mi az, amit csak ő adhat? Csibu magára hagyta gondolataival, Macika pedig egyre bánatosabban ücsörgött a tisztást a tóval összekötő ösvény szélén. Így talált rá Tigris.

– Szia Macika? Miért ülsz itt? Várta a tónál.

A kicsi felemelte tekintetét, és barátja szemébe nézett. Nem akart csalódást okozni annak, aki olyan nagy szeretettel gondoskodott róla, de fogalma sem volt, mit tegyen. Csak nézte, nézte barátját, de nem szólt semmit.

Tigris meglepődött.

– Mi a baj, Macika! Történt valami? – és leheveredett a kicsi mellé. – Mond el, mi bánt.

AlvóMaci mélyet sóhajtott. Hogyan beszéljen olyan dologról, amiről fogalma sincs, és aminek meglepetésnek kellene lennie.

– Nincs semmi baj, Tigris. Tényleg semmi – válaszolta szemlesütve.

A csíkos óriás ugyan kételkedett Maci szavaiban, de nem kérdezett többet. Felállt, és hívta a kicsit, hogy menjenek együtt haza.

– Még nem megyek. Sétálok kicsit. De te csak menj nyugodtan – szólt, és elindult a fák közé.

Tigris nem tudta mitévő legyen. Érezte, hogy kis barátjának nyomja valami a szívét, de azt is tudta, hogy hiába menne utána, semmit nem tudna meg tőle. Hagyta inkább, hadd menjen, ő pedig hazaindult.

A mi macink csak ballagott a fák között, amerre apró lábacskaí vitték. Nem nézett előre, így eshetett meg, hogy egyenesen belesétált a csalánosba. Annyira megijedt, mikor először megérezte az égő és viszkető érzést tappancsain, hogy egyensúlyát elvesztve hasra esett, még orrocská-ját is beledörgölve a kellemetlen növénybe.

Hangosan jajveszékelt, és sírni kezdett. Mire a kis oktondi kikecmergett a nem épp vendégmarasztaló helyről, már alig volt olyan testrésze, ami nem viszketett, vagy égett a fájdalomtól. Kicsit távolabb egy fa törzsének dörgölődött, de így csak még jobban fájni kezdtek sebei. Összekucorodott hát a fa tövében, és keservesen zokogni kezdett.

Maga sem tudta, mióta feketett a fűben, talán el is aludt kicsit a sok sírástól. Borz mama hangjára emelte fel buksiját.

– Mi történt, AlvóMaci? Miért sírsz? – kérdezte az apróságot.

Macika hüppögve válaszolt.

– Beleestem a csalánba. Nagyon fáj!

Borz mama megsajnálta a kicsit. Hányszor fordult elő, hogy az ő kicsinyei is belesétáltak! Pontosan tudta mit kell ilyenkor tenni.

– Gyere velem Macika! Itt lakom

a közelben. Ha odaértünk, bekenem a bundád, és nem fog többet fájni.

Macika felállt, és követte őt, egészen a borz odúig. Leült annak ajtajában, és onnan figyelte, ahogy Borz mama az odú melletti kertből sárga virágot szedett. Mikor már mindkét mancsa tele volt, macinkhoz sétált, és a virágokkal dörzsölni kezdte bundáját.

– Nagyon fáj! – kiáltott fel a kicsi.

Borz mama érintésétől ismét sajogni kezdett minden porcikája, közte a nózija, ahol a csipéseket elszenvedte. Bár az asszonyosság igyekezett óvatos lenni, nem kerülhette el, hogy fájdalmat okozzon a kicsinek.

– Nemsokára befejezem, és meglásd, sokkal jobban leszel – próbálta nyugtatni a kis beteget.

Valóban. Jó alaposan bedörzsölte a kicsi bundáját, aki hüppögött még egy ideig, majd elcsendesedett. Borz mama eltűnt az odúban, és süteménnyel tért vissza.

– Egyél, Macika. Nemrég lett készen.

Letette a tányért AlvóMaci elé, és mosolyogva figyelte, ahogy az apróság falni kezdett.

– Miért kóboroltál a fák között? – kérdezte Borz mama.

AlvóMaci felkapta buksiját. Hirtelesen eszébe jutott, miért is indult magányos sétájára, és megint elszontyolodott.

– Tigrisnek ma van a születésnapja. Szerettem volna ajándékot találni neki, de nem tudom, mi lehetne az.

Az asszonyosság gondolataiba merült. Nem volt túl jó kapcsolatban Tigrissel, de Alvómacinak mindenképp szeretett volna segíteni. Azonban maga sem tudta hogyan.

– Sajnálom, AlvóMaci, de nem tudom, milyen ajándéknak örülne Tigris barátod – szóló végül, miután minden ajándékról szóló gondolatát elvetette. – Szeretnék segíteni, de nem tudok. Érzed még a csipéseket?

Maci kicsit elkeseredett.

– Nem, Borz mama. Már egyáltalán nem érzem. Köszönöm szépen.

Ekkor értek haza a borzfiak, akiket nagyon meglepett AlvóMaci ottléte. Az erdő minden lakója ismerte a kis árva történetét, de többnyire csak

Tigris társaságában látták.

– Mi történt? – kérdezte egyikük.

– Ami veletek is meg szokott történni, rakoncátlan népség. Beletévedt a csalánba – adta meg a választ Borz mama.

– Hú, az nagyon fájhatott – kiáltottak többen a borzfiak közül.

Macika szája mosolyra húzódott. Most, hogy már nem fáj, az emlék is kicsit kellemesebb lett.

– Igen, nagyon rossz volt. De a mamátok segített, és most már egyáltalán nem fáj.

– Vigyázz magadra hazafelé menet – oktatta ki Borz mama a távozni készülő bundást. – Nehogy megint belesétálj valamibe.

– Igyekezni fogok elkerülni minden veszélyt – ígérgette buzgón AlvóMaci, és búcsút intett a borz családnak.

Lassan haladt hazafelé az alkonyi fényben. Még mindig nem tudta mit fog adni Tigrisnek ajándékba, és már közel volt a napnyugta.

Ahogy közeledett a tisztáshoz, egy szederbokor mellett haladt el. Korai termés volt, néhány szem már szépen meg is érett. Macink letelepedett a bokor tövében, és már szájában érezte a gyümölcs finom ízét. Mielőtt azonban bekapta volna az első falatot, elgondolkodott.

Valószínűleg ez az első néhány szem szeder az idei évben. Ízük még nem közelítheti meg a nyári nap által érleltét, de az a tény, hogy elsőként érték meg, nagyon különlegessé tették őket. Tehát nem kaphatja más őket, csak egy igazán különleges barát. Tigris!

AlvóMaci boldogan felkiáltott. Megtalálta Tigris ajándékát! Amilyen óvatosan csak tudta, markába gyűjtötte a terméseket. Ezután vigyázva, nehogy összetörje őket, szaladni kezdett barátja barlangja felé.

Tigris már nagyon aggódott a kis bundásért. Délelőtt látta őt az ösvényen, azóta nem tudott róla semmit. Talán baja eshetett? Nem tudta, mitévő legyen. Induljon megkeresni oktondi barátját, hátha megint valami bajba

keveredett, vagy várjon türelemmel, míg előkerül.

Hamarabb hallotta meg az apró lábak csörtetését, mint meglátta volna a kicsit. Vajon miért szalad ennyire? Kergeti valaki? Kilépett barlangjából, és megindult a hangok irányába. AlvóMaci észrevette csíkos barátját, és mosoly, amit szívében érzett, arcát is teljesen elborította. Megállt Tigris előtt, felé nyújtotta markát, mutatva benne értékes kincsét.

– Boldog születésnapot, Tigris! Ezt neked hoztam. Bár én akartam megenni, mivel idén ez az első szeder, de inkább elhoztam neked. A tiéd!

Tigris meghatódott, szólni sem tudott. Csak nézte a kicsit, majd mancsával végigsimított buksiján. Elképzelése sem volt, honnan tudhatta meg, ma van a születésnapja.

– Köszönöm, Macika – kinyújtotta mancsát, és átvette az ajándékot. – Ennél kedvesebb ajándékot még soha nem kaptam. Gyere, menjünk be. Mindjárt besötétedik.

Együtt ballagtak be a barlangba, majd leheveredtek egymással szemben.

– Örölsz az ajándéknak? – kérdezte kicsit aggódva AlvóMaci.

– Igen. Igazán különleges ajándékot kaptam – majd mancsával a kicsi felé nyújtotta a szedret. – Tessék! Egyél belőle.

Az apróság szemében mohóság csilant. Látszott rajta, szívesen befalná az összes gyümölcsöt, de hát ajándékba hozta, és nem mert venni belőle.

– Neked hoztam – szólt csendesesen. – Nem szereted?

Tigris felnevetett.

– De igen, Macika, nagyon szeretem. De sokkal nagyobb az öröm, ha meg lehet osztani valakivel. Én pedig veled együtt szeretném megenni a szedret.

A kis bundás elmosolyodott, és vett egy szemet a gyümölcsből. Az íze még nem volt túl édes, de a tudat, hogy legkedvesebb barátja osztja meg vele, még a méznél is édesebb tette, mindkettejük számára.

Szabó Havaska Réka
Dózsa Átmeneti Szállás

In Medias Res, avagy vágjunk a dolgok közepébe

Minden kollégának fontos, hogy az aktuális szakmai programokról, konferenciákról és ezzel kapcsolatos tanulságokról megfelelő információkkal rendelkezzen, hiszen ez a munkánkat is jelentős mértékben építi. Amennyiben úgy gondolod, hogy ilyen jellegű tapasztalataiddal segíteni tudnád mindannyiunk munkáját, akkor ebben a rovatban lehetőség van közzé tenni.

Rovatvezető: Budai Erzsébeth
Dózsa Átmeneti szállás szakmai vezetője

Jogi tanácsadás témái

SZIK Iroda, 2005. szeptember 1. – 2006. december 31.

dr. Sasvári Andrea fogadóórája:
minden szerdán 14-18 óráig
a SZIK irodában.

Előzetes bejelentkezés szükséges!

1. Munkavállalással kapcsolatos jogi tanácsadás – munkaszerződések megkötésének hiánya, munkabérek kifizetésének elmaradása, táppénz nem fizetése (amiből az esetek jó részében az derül ki, hogy a munkáltató ígérete ellenére nem jelentette be a munkavállalót), munkaviszony felmondása, elszámolás elmaradása, igazolások kiadásának elmulasztása – miatt keresett fel az ügyfelek kb. 25 %-a. Ezekben az esetekben tájékoztatást adtam a jogszzerű eljárásról, illetve arról, milyen jogi lépéseket tehetnek az ügyben, és milyen módon.

2. Lakhatással kapcsolatos jogi tanácsadás történt az ügyek kb. 30 %-ában. Ezek jelentős részében már elvesztett lakhatások (önkormányzati, saját tulajdonú lakások elvesztése) körülményeinek tisztázása, a még meglévő lépés lehetőségek átbeszélése volt a cél, hogy a „hiú ábrándokkal” végre leszámoljon a kliens, és végre „kiszálljon” reménytelen reménykedései mókuskerekéből. Másrészt pedig a lakáshoz jutás (önkormányzati, magán, albérlet) jogi hátterét kezdték, továbbá még meglévő, de valamilyen okból nem lakható (válóper után a másik fél maradt a lakásban, kiverték a lakásból, fenyegetettség miatt elmenekült a lakásból) lakás „visszaszerzésének” vagy abból pénzbeli térítéshez jutás lehetőségeit kezdték, továbbá már elvesztett lakáson fennmaradt díjhát-

ralék rendezésével kapcsolatos problémával kerestek fel.

3. Örökösödési ügyekkel kapcsolatos jogi tanácsadás, az ügyek 10 %-a, rendszerint lakással, lakhatással kapcsolatos kérdések voltak (ingatlan részbeni vagy teljes megöröklése, birtokba vétele, többi örökösrel való jogi viszony a lakás használata, eladása kapcsán).

4. Büntető ügyvel kapcsolatos jogi tanácsadás, az ügyek kb. 10 %-a, főleg lopás miatti büntetőeljárások várható kimenetele, vádiratok értelmezése, védekezés átbeszélése történt.

5. Válóper, gyermekelhelyezés, gyermektartás, az ügyek kb. 15 %-a, már folyamatban lévő ügyek esélyeinek igényérvényesítés jogi lehetőségeinek megbeszélése történt.

6. Egyéb (gondnoksági-, gyámügy, személyi iratok elvesztéséből folyó okirattal visszaélések miatti vitás jogi ügyek): ügyek kb. 10 %-a - gondnok-

ság alá helyezés megszüntetésének módja, menete, gondnokolt jogai, lehetőségei, gondnokkal való kapcsolattartása, gyermek láthatásával, intézeti elhelyezésével, saját szülői felügyelet alá történő visszahelyezésével, gyermektartásdíj megfizetésre kötelezéssel, meg nem fizetés következményeivel kapcsolatos kérdések. Hajléktalan emberek esetében egy másik gyakori probléma: vagy elveszti, vagy ellopják, vagy egyszerűen csak „kölsönveszik” a személyi okmányát, azzal pár nap leforgása alatt jelentős értékben hitelre vásárolnak, majd kidobják, „visszajuttatják” a iratokat, persze nem fizetik a hitelt, az iratok eltűnését az érintett kliens egyáltalán nem jelenti be, mivel észre sem veszi, hogy eltűnt egy időre, vagy megteszi, de jóval később, és fizetési felszólítást kap, vagy bírósági idéző végzést, büntető eljárást indítanak ellene, és nehezen tudja bizonyítani igazát, bár nem lehetetlen.

dr. Sasvári Andrea
SZIK Iroda

Kedves Olvasó!

Köszönjük a sok anyagot, amit küldtetek! Ha netán valamelyikkel nem találkoztok a jelenlegi számunkban, az csak a helyszűke miatt lehet. Felhívásunk továbbra is áll: ha szekrényedből kidől a rengeteg írás, cikk, rajz, stb., aminek megjelentetése régóta legfőbb óhajod, vagy netán az ügyeleti naplóban találsz valami közlésre méltó gyöngyszemet, ne habozz, add át valamelyik rovat szerkesztőjének, vagy küldd el a bmszkireveszek@freemail.hu e-mail címre!

Az építő jellegű kritikákat is örömmel fogadjuk.

Megtisztelő figyelmedet köszönjük!

Találkozunk júniusban, a következő számban!

A szerkesztőbizottság